

JAZ VEM, KAKO JE ČE SE TI SESUJE S

Boris Krabonja je nedvomno posebnejš, tudi zato, ker je izredno odkrit in, kot pravi, brez zadržkov »suče gobec«. Prizna, prav nič ga ne moti, da je svojevrstna kombinacija prostitutke in klošarja, ki na cesti prosi vbogajme, saj prosi za druge. Njegova prva in zadnja misel dneva je, kako naj na Facebooku ljudi spodbudi k temu, da bodo Uporniku (humanitarnemu društvu) nakazali kakšen evro. Boris je zdaj že vpliven upornik, še pred desetimi leti pa je bil zgolj človek brez moči. In zdaj nam je odkrito zaupal tudi svojo življenjsko zgodbo.

Tekst: ŽANA KAPETANOVIĆ, foto: MATEJA J. POTOČNIK

**Boris
Krabonja,
moški, ki joče**

**E,
SVET**

Prvi intervju sva imela septembra 2014, torej na začetku vaše humanitarne poti. Ste zdaj drugačen človek?

Sem. Predvsem sem bolj sam svoj. Še bolj, kot sem bil. Še bolj odločen, da bom svet spreminjal na bolje. Bistveno bolj brezkompromisen v boju s tepci – pri tem seveda mislim na po-

litike, in to od prvega do zadnjega. Morda je med njimi kakšna svetla izjema. Spremenilo se je predvsem to, da imam zdaj bistveno več dela v svojem prostem času, kot sem ga imel pred dvema letoma.

● Če sklepamo po vašem pisanju (v poznih večernih urah) na Facebooku, ki je vaš poligon za »caganje denarja«, kot pravite, se dokaj pogosto zdi, da ste na meji moči in boste odnehali. Slabi trenutki ali hude krize?

To, da človek kdaj obupa, je sestavni del življenja. Ko delaš z ljudmi, je težko. Ko delaš s posamezniki, ki so na robu preživetja in tako utrjeni, da težko normalno delujejo, in ki ti kdaj poberejo vso energijo, je res naporeno. Si jo pa prizadevam vedno znova zbrati, se umiriti in razumsko oditi naprej. Pridejo trenutki, ko sem resnično utrjen. Vendar ne smem biti preutrjen. Če se zvečer preveč vznemirim, težko zaspim.

● Kako si odpočijete? Kaj vas napolni?

Kadar si to lahko privoščim, sem ves dan v pižami in nič ne delam. Prva stvar, ki mi vrne energijo, pa je kolesarjenje. Zato so za mojo stabilnost najbolj rizični zimski meseci, ko ne morem na kolo.

Na kolesu si očistim misli. Po kolesarjenju ne le da se moram stuširati, ker je šla z znojem iz mene vsa svinjarija, ampak je hkrati izginila tudi svinjarija iz glave in srca. Seveda pa name blagodejno vplivata tudi moja sinova, ki kot da bi čutila, kdaj ju potrebujem. Kri ni voda.

● Zavedate se, da grede vaši čustveni izlivi na Facebooku včasih čez mejo in da ste svojevrstna »drama queen«.

Takrat me pokliče Jana Vidic (novinarica in vodja projekta Botrstvo na Valu 202, op. a.) in me okara, češ da sem že spet preveč napisal, da sem šel spet čez mejo. Seveda je res, da je takrat, ko začnem s svojim balkanskim primitivizmom, naslednji korak kriza v duhu »drama queen«, v smislu, jaz sem revež in svet se mi je posral na glavo ... Cvilim in jočem in se smilim samemu sebi. Če ne bi bilo tega, to ne bi bil jaz. A me hitro mine. Ker nimam časa za čustvene zlome in dolgotrajne notranje dialoge s samim seboj.

● Vendar vi dejansko jočete pred ljudmi.

Res je. Jočem predvsem iz obupa. Jočem, kadar imam občutek, da nekemu ne bom mogel pomagati do te mere, da bi ga postavil na obe nogi. Pri reševanju ljudi v krizi mi ni dovolj, da jih postavim samo na eno nogo, saj takrat nisem zadovoljen s svojim delom. Hudo mi je, kadar stojim pred menoj nekdo, ki v vsem svojem življenju ni naredil nič slabega, je pa takšen revež, da ne moreš drugega, kot da se razjočeš. Kako je mo-

žno, da sistem s človekom tako grdo ravna, se sprašuješ. Takšne stvari me v resnici strašno prizadenejo. Prejšnji teden je bil to upokojenec, teden prej pa mamica z dveletnim otrokom.

● Prvega decembra ste zapisali: »Prišel je mesec, ki mi povzroča največ bolečine.«

Res je. V tem mesecu je dobrota favoririzana večinoma zato, ker si želi jo ljudje malce prečistiti svojo slabo vest. Potem znova na vse skupaj pozabijo. In nato pridejo najbolj »sušni« meseci – januar, februar in marec. V Uporniku vemo, da sta še težja meseca april in maj, ko pridejo poračuni za elektriko. Takrat smo finančno do konca izčrpani. Zdaj si poskušamo ustvariti nekakšno rezervo, da bi lahko pozneje pomagali, kajti če ne pomagamo, pride do izvršb in deložacij.

● Ko pozno zvečer ali zgodaj zjutraj poskušate ljudi pripraviti do tega, da bi prispevali nekaj denarja, se včasih vprašam, koliko moči imate, kako se vam da. Ne greste spat, dokler nas ne opozorite, da tam nekdo ne bo spal, ker ima hude skrbi. Kako to vpliva na vaše vsakdanje življenje? Prva in zadnje misel dneva je namenjena drugim. Dajte mi zanje vsaj en evro!

Glejte, jaz sem se za to zavestno odločil. Od mene oziroma od Upornika je odvisno toliko in toliko ljudi. Če ljudem obljubim, da jim bom pomagal, moram to speljati do konca. Spanja je zelo malo. Spat grem okoli dveh zjutraj in vstajam ob šestih. V tem času mi uspe narediti, kar moram narediti za Upornika. Seveda poleg mojega osnovnega dela – proforskega poklica. Se pa zgođi, da ob tem pozabim na družinsko življenje in prijatelje. A jaz samega

» Zame ni druge možnosti. Če nekdo ves teden živi v upanju, da mu bom v četrtek pomagal, mu pač ne morem reči, da tega ne morem. Pa če crknem, moram to narediti, ker sem te gledal v oči in ti obljubil, da ti bom pomagal. «

sebe ne vidim kot preobremenjenega človeka. Nikakor ne. Tako pač je in zame ni druge možnosti. Če nekdo ves teden živi v upanju, da mu bom v četrtek pomagal, mu pač ne morem reči, da tega ne morem. Pa če crknem, moram to narediti, ker sem te gledal v oči in ti obljubil, da ti bom pomagal. Ne morem spati do desetih, če moram ob šestih preveriti, ali so se ljudje odzvali na moje prošnje. In preštavam. In si prizadevam za to, da imajo ljudje vpogled v svoj denar. Ker se zavedam, kako zelo pomembna je tudi odgovornost do ljudi, ki darujejo. V vsakem trenutku jih moram obveščati o tem, kam je šel njihov denar, da smo ga torej dejansko porabili za tisto, o čemer sem pisal. Še ve-

dno sem prepričan, da več dobivam kot dajem.

● Zdi se mi, da si včasih želite ven iz vsega tega, kdaj drugič pa, da tega preprosto ne morete storiti.

Človek pač gre iz ene odvisnosti v drugo. Tega ne skrivam.

● Že leta 2014 ste mi zaupali, da ste bili deset let odvisnik, trpeli ste za motnjami hranjenja. Povedali ste mi, da sta bili anoreksija in bulimija vaši »prijateljci« in da ste se pozdravili šele po dolgi strokovni obravnavi. Takrat ste mi dejali, da niste bog, ste samo človek, ki ve, kako je, če se ti sesuje svet. Zdaj ste pripravljene spregovoriti tudi o teh stvareh. Zakaj?

Ker hočem, da ljudje vedo, da moram tudi jaz zdraviti nekakšne svoje travme in komplekse. Da sem imel v nekem obdobju življenja tudi jaz občutek, da sem človek brez hrbtnice, ničvreden, da ne znam urejati svojega življenja, slab človek, ki ničesar ne zna in ničesar ne zmore ... Upornik mi daje samozavest.

● Zdi se, da to svojo težko življenjsko zgodbo ljudem podarjate zato, da bi ti dobili pogum za odpravljanje svojih problemov. Vse skupaj bi namreč lahko zamolčali.

Pa nočem, ker me ljudje prevečkrat postavljajo v položaj »vsemogočnega« superčloveka, idealnega moškega, brezmadežnega ... In jaz si tega ne želim. Hočem, da ljudje vedo, da sem povsem normalen človek, ki ima prav tako cel kup težav, človek, ki se je pogosto spopadal z življenjem in ki mu ni bilo vedno poslano z rožicami. Hočem, da vidijo, da sem se moral pred dvanajstimi leti tudi sam postaviti na noge z veliko pomoči drugih ljudi. Predvsem svoje zdravnice Karin Serneč, ki je ne vidim zgolj kot

zdravnico, ampak kot solidarnega človeka. Če želim svet prepričati, da je solidarnost izredno pomembna, moram hkrati povedati, da sem bil tudi sam deležen solidarnosti, s pomočjo katere sem se takrat postavil na noge. S celotno ekipo strokovnjakov, seveda. Zakaj bi to skrival? Sem samo človek. In ne nazadnje imamo vsi pravico kdaj zdrsniti. Ne želim si, da bi bil v očeh ljudi nekakšen guru ali kaj podobnega. Ko sem dobil naziv osebnost leta zaradi dela, ki bi se ga morali sramovati, ker ga v tej družbi sploh ne bi smelo biti, me je klicala kolegica, ki je nekdaj na naši šoli prva prirejela humanitarne koncerte, in mi rekla: »Boris, prosim, naj te to ne spremeni v slabega človeka.«

► In to se me je tako dotaknilo, da sem se odločil povedati svojo življenjsko zgodbo. S to zgodbo želim povedati, da sem samo človek.

● **Ste pa posebež. Ljudje vas imajo ali zelo radi ali vas ne marajo. Kako to doživljate?**

Lagal bi, če bi rekel, da me ne prizadene, če me nekdo brez argumentov pljuva. Ker se sprašujem, s kakšno pravico to počne. Pridi, pogovori se z menoj in se potem odloči. Imaš pravico do svojega mnenja, a moraš imeti zanj tehtne argumente. Kadar kdo kar tako govori, da sem prevarant, lopov ..., me seveda prizadene.

● **Opišite mi, prosim, svoj značaj. Dobro in slabe lastnosti.**

Slabe lastnosti: vzkipljiv, čustva delajo pri meni hitreje kot racionalnost, jezik je pri meni hitrejši od pameti in kdaj pozabim na svoje najbližje. Dobra lastnost: sem odkrit človek in pošten. In kar si štejem v čast: (nič več) se ne bojim porazov.

● **Kje ste dobili to moč, ki je pred desetimi leti niste imeli?**

Pri dr. Karin Serneč. (smeh)

● **Predvidevam, da vaše humanitarno delo odmeva tudi med vašimi dijaki. Posredno se učijo biti boljši do ljudi, ki potrebujejo pomoč.**

Moji dijaki že zdaj kažejo, da vedo, kako pomembno je biti človek v pravem pomenu te besede. Z dijaki imam dober odnos, ker sem vedno tak, kot sem. Z njimi sem vedno odkrit. Če kaj naredim narobe, se jim opravičim. Javno pred vsemi. Vedno poudarjam, da bi bilo nedopustno, da bi izrabil svojo vlogo učitelja. Kar naprej ponavljam, da lahko uničiš materialna sredstva, ker se dajo nadomestiti, popraviti ..., ko enkrat zlomiš človeško dušo, pa je v življenju nikoli več ne moreš sestaviti. In da je bolečina zavedanja, da si nekoga zelo prizadel ali ga celo diskriminiral, ogromna, tako da človek s tem ne more živeti. Če je človek. Vse to jim najraje razlagam skozi zgodovino, ker je to moje področje poučevanja. Pokažem jim, kakšne so posledice, ko pozabiš, da moraš biti človek. Upornik ima veliko podporo pri mojih dijakih, tudi tistih, ki so odrasli in se raztepli po vsem svetu. Zaradi tega sem presrečen. Saj sem že četrtoletja profesor.

● **Ali lahko vsaj za trenutek pomislite, da je to, kar počnete, zelo pomembno?**

To je strašansko velik privilegij, ki mi ga je podarilo življenje. Hvaležen sem, da sem lahko učitelj, da sem srečen v svojem poklicu, in v čast mi je, da lahko deloma vplivam na življenje mladih generacij. Tudi humanitarno delo je privilegij.

● **Oboje skupaj zahteva več kot enega človeka.**

Še vedno manj, kot če bi bil grebator ali prevarant, če bi zlorabljal ljudi

in lagal. Lažnivec mora vedno paziti, kaj bo rekel, jaz pa lahko govorim, ne da bi preveč razmišljal, tudi takrat, ko me prevzamejo čustva. Lahko se postavim pred vsakogar in lahko me vprašate vse, kar želite. Meni ni problem vrteti gobca, ker vedno povem točno to, kar mislim in za čemer stojim.

● **Zase nikoli nič ne prosite?**

Ne, če bi prosil, bi se pogreznil v zemljo. Kajti jaz imam ta privilegij, da imam dobro službo in varno okolje svoje družine, imam sredstva za življenje in sem sposoben živeti in skrbeti zase ter za svojo družino. Meni so razmere naklonjene. Ni mi treba tarnati. Številni ljudje te možnosti nimajo. In kadar prosim zanje, nimam prav nobenih zadržkov.

● **Zaradi lastne izkušnje lažje razumete ljudi v težavah?**

Da, ni jim treba na dolgo in široko pojasnjevati, kaj čutijo. Ker si v trenutku v njihovih čevljih.

● **Mnogi vedo, da niste nekakšna nežna mati Tereza. Da znate biti do ljudi, ki pridejo po pomoč, po svoje zelo strogi in zahtevni. Da jih kdaj celo naderete.**

Huuu, pa še kako! Znam biti zelo oster. Ko jih vprašam, kaj so v zadnjem času sami naredili za to, da bi spremenili svojo situacijo, me včasih čudno gledajo. Hočem jih zbuditi. V redu, poplačali bomo vaš dolg, kaj pa boste potem, ko bo plačano, storili vi? Če nimajo nobenega odgovora, jih pošljem domov za en teden, da razmislijo in nato nekaj predlagajo. Včasih znajo biti zelo jezni name. A dejstvo je, da ne moremo samo tarnati. S tem, ko smo plačali položnice, nismo ničesar dosegli, ker bodo te prišle tudi naslednji mesec. To pomeni, da moramo vsi od sebe dati največ, kar se da, sicer je vse zgolj nekakšno šlepanje. Pogosto mi rečejo, da jih ne razumem, da sem nesramen, da se v javnosti kažem boljšega, kot v resnici sem. Najhuje je z lažmi. Tudi če gre za manjšo laž in tudi če imajo za seboj sedem nepreskrbljenih otrok. Ena laž je zame dovolj, da takšnemu človeku obrnem hrbet.

● **Kako na vas deluje vsa ta bolečina, ki jo ljudje izlivajo pred vas?**

Rad bi poudaril, da imam srečo z Upornikom. Imam izvrstno ekipo ljudi, s katerimi delam. Nina, Peter in Grega so fantastični. Izjemno veliko naredijo, ne le kar zadeva tehnično izvedbo dela, ampak so tudi meni v dragoceno čustveno pomoč. Zame so vsi trije močna čustvena opora, in to je neprecenljivo. Upornik je predvsem dober tim.

● **Do kdaj boste to počeli, Boris?**

Dokler bo treba. Ni poti nazaj. In je še nekaj časa ne bo. Sveta ne bom spremenil, bom pa ohranil svoj ponos. In ne bom dovolil tepcem, da bi prepevali alelujo, ker so poteptali Borisa Krabonjo. ■

Rojstvo otroka je za mamico ponavadi eno najlepših obdobij v življenju. Kadar z otročkom ni vse tako, kot bi moralo biti, ali se rodi prezgodaj, pa je lahko tudi eno najtežjih. V ranljivih trenutkih, ko trepetajo za življenje in zdravje svojih otrok, se ženske soočajo s strahom, negotovostjo, nemočjo, s celo paleto čustev torej, ki jih lahko spravijo v veliko stisko. Zato tudi mamice potrebujejo pomoč. Če je pravočasna, pogosto lahko ublažimo ali celo ustavimo razvoj obporodne depresije, ki se razvije pri kar 20 odstotkih žensk, pravi doc. dr. Vislava Globevnik Velikonja, specialistka klinične psihologije, z ljubljanske ginekološke klinike.

Tekst: **KATJA BOŽIČ**

Foto: **JAKA KOREN**

● **S kakšnimi stiskami se soočajo mame prezgodaj rojenih otrok?**

Na začetku so pogosto šokirane zaradi prezgodnjega poroda, ki je ponavadi nepričakovan. Starše preseneti in prestraši. Sledi strah pred izgubo otroka, ki je pri majhnih nedonošenčkih na intenzivni terapiji dostikrat realen in ga ne bi smeli zanikati. Ko se čez nekaj časa izkaže, da bo otroček preživel, se za starše začne še bolj intenzivno in dolgo obdobje negotovosti. Sprašujejo se, kako se bo otrok razvijal, kakšne bodo posledice prezgodnjega poroda. V tem času se pojavijo tudi vprašanja, zakaj se je to zgodilo ravno nama, zakaj imajo lahko drugi zdrave otroke, midva pa ne, sprašujejo se, kdo je kriv, da se je to zgodilo – oni sami ali morda zdravnik. Od takih vprašanj do občutkov krivde, jeze in depresije ni dolga pot.

**Psihologinja
doc. dr.
Vislava Globevnik
Velikonja pomaga
mamicam prezgodaj
rojenih otrok**

● **Ko trepetas za življenje in zdravje svojega otroka, prihaja na plan vse, kar si pred tem pometel pod preprogo. Zakaj?**

Depresija se dotakne tudi žensk, ki rodijo ob roku. Zaradi hormonskih sprememb obrambni mehanizmi, ki so pomagali tlačiti zoprne občutke in težke stvari, popustijo in vse neprijetno začne prihajati na plan. Depresija je velikokrat odziv na izgubo nečesa, kar nam veliko pomeni, četudi sta bila nosečnost in porod normalna. Lahko gre za občutek izgube svobode, zastoja v karieri, strahu pred izgubo službe, nekatere mamicice ostajajo same, brez partnerjev, tudi sicer je nosečnost polna sprememb, ki zahtevajo prilagajanje. Vse to je stres, ki lahko povzroči slabše psihično stanje v nosečnosti, kar lahko vodi tudi v prezgodnji porod. Depresija slabo vpliva na zdravje nosečnice in ploda, zato se trudimo, da bi jo čim prej prepoznali in ženskam ponudili pravočasno pomoč. S terapevtskega vidika pa je pomembno, da znamo nanjo pogledati tudi s pozitivne plati, saj nam samo pokaže, kaj ženski manjka, kaj ji povzroča stisko. Če ji okolica, predvsem pa partner, zna to dati, odpade ali se ublaži veliko dejavnikov tveganja za njen razvoj.

● **Eden najhujših občutkov je negotovost, ko ti povedo, da bo šele v treh ali več prihodnjih letih mogoče videti, ali je prezgodnji porod pri**

otroku pustil posledice, nam je zaupala Tanja Bivic, mamica nedonošenega Lovra.

Pokazalo se je, da spodbudno okolje, kjer starši upoštevajo nasvete zdravstvenih delavcev, največ prispeva k ugodnemu izidu. Starši nedonošenčkov so v veliki stiski in njihovih težkih občutjih jim ne moremo odvzeti, lahko pa to obdobje skrajšamo in ublažimo s čim hitrejšim vključevanjem v nego njihovega otroka. Mi jih spodbujamo, da stiske ne tiščijo v sebi in se o svojih težavah, pomislekih, občutkih pogovarjajo z zdravstvenimi delavci in bližnjimi, ki jim lahko pomagajo prebroditi te težke trenutke. Ženski je treba povedati, da so vsa njena čustva in občutki povsem normalni, da ima razloge zanje in so pravzaprav pričakovani. Velikokrat se zgodi, da skušajo biti mamicice prezgodaj rojenih otrok najprej dobre mame, narediti vse za otroka, in občutke, ki prihajajo na plan, tlačijo, po nekaj mesecih, ko grede z otročkom lahko domov, ko se oddahnejo in pritisk popusti, pa pridejo zatajevana čustva na plan. Takrat se pogosto razcveti obporodna depresija.

● **Je vsem mamicam zagotovljena psihološka pomoč, če jo potrebujejo?**

To vprašanje je na mestu – kadrovske smo namreč podhranjeni, potrebovali bi več kliničnih psihologinj. Načeloma bi ena imela popolnoma dovolj dela samo na oddelku ▶

Stiske ob rojstvu nedonošenega otroka so popolnoma normalne

Mala dlan, veliko življenje – akcija Zarje in medijev skupine MEDIA24

Združeni za inkubator

Na Enoti za intenzivno nego in terapijo novorojencev »za dlan veliki malčki« nenehno potrebujejo nove aparate in opremo za izboljšanje možnosti preživetja. Zato so izredno veseli vsake donacije, saj tem bitjem omogoča, da bodo njihovi prvi samostojni koraki v življenje lažji in varnejši.

Sredstva za nov inkubator lahko prispevate na transakcijski račun

Društva za pomoč prezgodaj rojenim otrokom, Zaloška 11, 1000 Ljubljana, transakcijski račun pri NLB d.d., št. SI56 0201 4005 0993 640, SWIFT: LJBAS12X, s pripisom INKUBATOR ZARJA

▶ intenzivne nege. Ker pa tega nimamo, se trudimo izvajati preventivni program, sestanke za starše in individualno pomoč mamicam že med nosečnostjo, če vemo, da bo imela prezgodnji porod. Lahko jo dobi vsaka hospitalizirana ženska tudi po porodu, če izrazi željo ali potrebo po tem prepoznajo zdravniki in jo napotijo k nam. Ko pridejo domov, pa lahko dobijo pomoč pri psihologu na napotnico osebnega zdravnika, trudimo se, da ni čakalnih dob. Idealno bi bilo, da bi oddelek imel svojega psihologa za mamice in spremljanje razvoja najmanjših otrok, kar načrtujemo. Že prihodnje leto pa načrtujemo tudi izobraževanje ginekoloških timov za prepoznavo rizičnih nosečnic za razvoj depresije v obporodnem obdobju ter izobraževanje mreže strokovnjakov – psihiatrov in kliničnih psihologov po Sloveniji, da bi ženske lahko dobile primerno strokovno pomoč blizu svojega kraja in znotraj zdravstvenega sistema. ■

»Najbolj trpijo tiste mame, ki jih je tako strah, da se zaprejo vase, odidejo domov, ker ne zdržijo pritiska v porodnišnici, in potem prihajajo samo na obiske. Njihovo stisko pogosto prezremo. Tiste, ki ostanejo, sestre vidijo jokati, jih znajo usmeriti – opozorijo pediatra in dobijo psihološko pomoč, če jo sprejmejo. Neki mamicam se lahko sesuje svet že, ko gleda svojega zlateničnega otroka pod lučko (fitoterapija), pa pričakujemo povsem normalen razvoj.«

Kengurujčkanje, kaj je to?

»Mamicam povemo, da na oddelku niso samo obiskovalke, so tudi mame, in da je njihova prisotnost tudi terapevtska, saj jo otroci čutijo in pozitivno vpliva na njihovo okrevanje. Otroka v inkubatorju lahko takoj začnejo božati in, ko je dovolj stabilen, kengurujčkati, kar pomeni, da damo otroka za nekaj ur na dan iz inkubatorja zgolj v plenički mami med prsi, in ta stik je izredno pomemben. Koža je pri dojenčku v primerjavi z vidom in sluhom najbolj razvit organ. Ob telesnem stiku se zvišuje raven oksitocina, hormona, ki pomirja, blaži bolečino, izboljšuje laktacijo (da ima mama več mleka) in vpliva na najstarejše predele v naših možganih, kjer so sedeži čustev, ter tako izboljšuje čustveno navezovanje med starši in nedonošenčkom. S kengurujčkanjem zmanjšujemo anksioznost in depresivnost pri mamicah, pa tudi čustvena povezanost med mamami in otroki je zaradi tega bistveno boljša.«

PIŠE: **BERNARDA JEKLIN**

Desa (pretežno) iz druge roke

Ne, ne, sploh ne gre za to, da Desa svoje velike avtobiografske oddaje ne bi zaslužila. Desa je pojem, ki že dolgo sploh ne potrebuje več priimka in tudi razlag in pojasnil ne. Desa je Desa in brez nje bi Sloveniji nekaj usodno manjkalo.

Ako so na Televiziji Slovenija končno ugotovili, da je treba zadevo povzeti v nekaj televizijsko spodobnega, kar zadeva mene osebno, niso imeli najbolj srečne roke. Povabili so neznansko množico ljudi, pretežno znanih ali vsaj neznano uglednih, za katere je bilo upati, da bodo o Desi povedali kaj primernega, uporabnega, žlahtnega, zanimivega, originalnega in tako naprej, in jih prosili, naj o Desi pred kamero to tudi povedo.

Ljudje so pristali in se potrudili. In so o Desi maziljeno pripovedovali pretežno vse najboljše. To pa je natanko tisto, česar v oddaji o Desi, če naj bo vsaj približno zmohtna in Desi podobna, ne smeš početi, vsaj jaz mislim, da ne smeš. Ljudje, ki pridejo v oddajo, ker so naprošeni, da o nekom drugem nekaj povedo, praviloma reagirajo tako, kot se posebej pri Desi ne sme. Zato, ker gre tu pač za Deso, ki ne sodi v takšen zdrabsan kliše. Pripovedovalec v zgodbi o nekom slavnem ali vsaj znanem se opraviła namreč loti tako, da pri tem seveda izstopi tudi sam. Da ga kot takšnega opaziš in si ga zapomniš. Pri tem mimogrede odščipne nekaj malega slave osebi, o kateri melje, se nekako zrine k njej in se izprsi: glejte me! Tudi jaz nisem kar tako. Prosim! So me, da pridem in vam govorim o njej, ha! In tega, prav tega se v tem zelo posebnem primeru absolutno ne bi smelo početi.

Na srečo so avtorji v oddajo privlekli tudi središčno junakinjo. Desa je smela o sebi pred kamero pripovedovati kar nekajkrat in obilno, in to je zadevo seveda rešilo. In nakazalo edino res modro in uspešno rešitev, ki jo bo pač treba izkoristiti kdaj drugič: Desa bi morala govoriti o sebi ves čas, brez sopripovedovalcev, pred nami bi se morala vrteti nekakšna Desina TV-monodrama. In bi bilo res za crknit. Tako, kot se za pripoved o Desi edino spodobi. Čeprav to seveda sploh ni pretežno komična zgodba. Sploh ne in daleč od tega.

Ko smo že pri tem. Edini, ki je iz dokumentarca o sebi z isto recepturo, kot so jo uporabili pri Desi, res izvlekel maksimum, je bil Vinci Vogue Anžlovar. Ni še tako dolgo, kar so nam zavrtili njegov dokumentarček o samem sebi, v katerem je k izjavam oziroma premišljanjem o sebi povabil (skoraj) vse svoje prijatelje. Vincijevi prijatelji so seveda vsi najbolj znani, sporni in slavni Slovenci in je bilo kaj videti in slišati. Bila je prava promenada slovenskega VIP-a v svoji najbolj zmohtni pojavi. Res jih nekaj ni želelo biti preveč servilnih in so duhovičili po svoje, a to je bilo tudi potrebno in nujno in so stvari s tem dodali pravi poper in sol. In rezultat je bil za Vincija razkošen. Šele s tem dokumentarcem se je nesporno izkazalo, kakšnega ultra genija, čeprav trenutno žal nezaposlenega, pestujemo v slovenskih nedrih.

In zdaj obvezno k Šifrerju. Oni dan nam je na nacionalki predstavil svojo najnovejšo popevko, izdelek za dol past, kot imamo navado reči. Šifrer sploh ni kak sramežljiv in introvertiran junak. Rad se majčkeno šopiri, rad šarmira, in to tudi izvrstno obvlada. Rada ga imam, ker je že od samega začetka izviren, nenavaden in dobrodejno svež. Že njegov uvodni in legendarni Zoboblues je zelo natanko nakazal,

kam bo plula njegova barka, in njegova barka natanko tja ves čas tudi pluje. Edina njegova pesem, ki je zelo intimno izpovedna in ob kateri nisem imela nikoli občutka, da z njo tudi majčkeno pozira, je prelepi Vonj železniških postaj. Zame osebno je to tudi ena najlepših pesmi nasploh.

In evo nam Šifrerja spet s čisto novo, po sveži žemljici dišečo, to pot s presenetljivo, vsaj na prvi pogled zavzeto in angažirano politično popevko: Oče naš. Oče naš, če si v nebesih, pomagaj tem skreganim ljudem! Pomagaj tem skreganim ljudem!

Skregani ljudje smo seveda Slovenci in Šifrer proti Boga, naj nas končno odreši skreganosti. O madona.

Če nove Šifrerjeve o skreganih Slovencih še niste slišali, vam vnaprej sporočam, da bo zagotovo spet bestseller, čeprav se to navadno reče ob uspešnih knjigah. Od vruga je, dedec (zdaj že) stari, od hudiča je. Klobuk globoko do tal. Andrej zna. Satanško zna. In pohvala nacionalki, da nam jo je takole odmevno predstavila, našo novo, povsem izvirno in presenetljivo pobudo k spravi. To je bilo pred letošnjim božičem pravo dobrodelništvo.

In ko smo že pri dobrodelništvu, december je bil nabit poln vseh sort in oblik resničnega TV-dobrodelništva, nabirk za tiste, ki nimajo. Zanje so se odločili ne le najbolj imenitni in elegantni s slovensko Cerkvijo na čelu (mimogrede, ti so bili tudi daleč najbolj TV-uspešni, stvari obvladajo v nulo in so s prvo tovrstno letošnjo TV-oddajo spravili skupaj celo goro denarja: če me spomin ne vara, več kot sto trideset tisoč evrov!), ampak tudi vsak, ki si je tega domislil kje drugje in je imel pet minut časa. Ponudba je bila potemtakem neizmerno raznolika in je bilo kar zanimivo, če si to in ono med seboj primerjal. A seveda vsak dinarček za tak namen prav pride in je dobrodošel, zato o tem niti besedice slabega.

In za adijo in za zaokrožitev današnjega poročanja še en domači mega dokumentarček, spet o domači zvezdi, to pot podprt s celo goro pomočnikov in drugih sodelavcev, tudi iz tujine. Končno smo ustvarili spodoben prikaz ene same, že zdavnaj pokojne ter obenem še vedno tako žive Ite Rine, edine prave slovenske mednarodne filmske zvezde. Posel je bil, kot rečeno, opravljen dobro in temeljito, skoraj stoletje pozepno, in zdi se mi, da zdaj o Riti res končno nekaj vem: Erotikon, zlasti ta, pa Pomlad se budi, Obešenjakova Tončka, Valovi strasti, Pokvarjenka. Že naslovi šopka njenih filmov v kratkem časovnem odmerku prave mednarodne kariere od leta 1928 do 1931, ko se je poročila z beograjskim inženirjem, se preselila tja in je bilo resnične mednarodne slave in uspeha konec, zgovorno pripoveduje, kakšne filmske vloge je igrala. Bila je nekakšna vseobča slovenska Carmen: malce groba, spogledljiva, strastna, tudi vulgarna, samozavestna, usodna. Takšna, kakršne nobena slovenska tašča za nobeno ceno ne bi hotela za snaho. In če so znali novo slovensko nadaljevanko o mamah na nacionalki, ki pride naokoli na silvestrovo, prepotentno in vsiljivo reklamirati prav ves ljubi december, da nam iz oči gleda, so se pri Iti Rini skrili v najgloblji kotiček, da ja kdo ne bi odkril, kakšen dokumentarni dragulj se nam pripravlja. V rit se kavsnite, gospodje. Pri pričci vas je treba zamenjati.

MUHE NA MOJI TV MREŽI